

13e Nieuwsbrief van de

Stichting Meensel-Kiezegem '44

Drie oorlogswezen, Josée Debruyn, Achille Devroye en Georgette Lowies, legden aan ons monument de bloemen neer die Victor Malbecq namens de Vriendenkring van Neuengamme meegaf.

Een deel van de reizigers bracht met de familie Van Goidsenhoven een bezoek aan Wöbbelin. In dit kamp kwam o.a. vader Evrard Van Goidsenhoven om. De familie van Evrard voor het monument in Wöbbelin was zeer dankbaar eindelijk eens ter plaatse te kunnen zijn. (zie ook verder bij de e-mails)

Beste Vrienden,

Met de vieringen van de bevrijding bereikten we en in het bijzonder met de herdenkingen van de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog zestig jaar geleden in ons land een hoogtepunt. De septemberdagen 1944 ...

Persoonlijk heb ik onlangs ook de feestelijkheden van de stad Tienen bijgewoond . Om te zien en te horen welk beeld we met zijn allen in ons collectief geheugen aan het vormen zijn, vooral nu de” jongste “ nog bewuste overlevende ooggetuigen de zeventig voorbij zijn .

Het algemeen enthousiasme van weleer is weg en men tracht de belangstelling nog even te wekken met enkele verrassende statistieken . Het enige wat nog zal aanspreken . Hierna volgt wat ik zowat noteerde .

Er zijn naar schatting 90.000 Belgische inwoners gesneuveld tussen '40 en '45.waarvan zowat 26.000 joden onder wie een paar duizend niet - Belgen omdat ze naar hier gevlucht waren en later aangehouden .

Het aantal gearresteerden beloopt zowat 12.000 . Zij werden dodelijke slachtoffers, zeg maar politieke gevangenen.

Duitse represailles en executies kosten 2.000 mensenlevens .

Een kleine 35.000 Belgen zijn gesneuveld bij militaire operaties :

9.000 burgers omgekomen bij bombardementen , 3.000 burgers sneuvelen in de vuurlinie bij de bevrijding , 3.000 burgers bij het Ardennenoffensief december '44 , 5.500 burgers slachtoffers van V1 en V2 , 1.500 schippers op zee of in dienst van de Britse marine , 5.000 krijgsgevangenen en tewerkgestelden in Duitsland , 3.000 vermisten aan het Oostfront , 2.000 Duitstaligen Belgen die verplicht dienst moesten nemen en opgeroepen werden vanaf '41 , 1.700 vermisten , 1.100 vermeende of echte collaborateurs omgebracht door het verzet, 180 verzetslui omgebracht door Duitsers of collaborateurs.

Vandaar begrijpelijk dat de bevrijding een explosie van vreugde teweeg bracht na de harde hand van de bezetter.

In een notedop het negatieve en frustrerende levenspatroon in oorlogsomstandigheden : het totalitaire regime , de verklikkerssfeer met zijn nachtelijke aanhoudingen en onherroepelijke processen , het dagelijkse sluitingsuur , de avondklok en de donkere nachten met plunderende verstekelingen, de beperkte vrijheid en de censuur op de mediaberichtgeving , zonder radio en beperkte telefoon , de materiële achteruitgang en de verdwijning van noodzakelijke voeding zoals boter,koffie,sigaretten , de aanhoudende chaos en de ontberingen wegens gerantsoeneerde brandstoffen, papier, textiel, schoenen .

Met deze gegevens in het achterhoofd ligt het beeld van de Tweede Wereldoorlog stilaan vast in het besef dat hoe langer een oorlog ook duurt, hoe meer een mens zijn normen en de grenzen van beestachtigheid verlegt.

De ontdekking van de concentratiekampen de eerste dagen na de bevrijding bij de wapenstilstand bevestigen de waanzinnige bewapeningswedloop .Zo verloopt nu eenmaal de geschiedenis .

De “ vieringen “ krijgen hierdoor een andere impact, een andere betekenis, een andere dimensie. Vooral zij die het gebeuren nog steeds in de slachtoffer -rol moeten ervaren .

Namens de "Stichting Meensel-Kiezezem'44"

*Guido Hendrickx
Voorzitter*

OORLOGSLEED WORDT UITEINDELIJK ERKEND

Zestig jaar na de bevrijding erkent de Belgische Staat het lijden van inwoners van sommige dorpen en steden .

Vooraf deze die onder Wereldoorlog II zeer zwaar hebben geleden .

Vandaag zijn ze met 85 in aantal die deze erkenning openlijk mogen dragen . Voor onze Vlaams Brabantse provincie is ons dorp uitgekozen en aangeduid.

De huidige Minister van Landsverdediging Andre Flahaut heeft zopas een lijst gepubliceerd van steden engagementen die te lijden hadden onder het oorlogsgeweld .

Het gaat hier uiteindelijk om een symbolische erkenning . Het gemeentebestuur krijgt een erediploma samen met een herkenbaar lint dat voortaan aan de vlag van de gemeente zal bevestigd worden .

Onze gemeente wordt het OORLOGSKRUIS 1940 - 1945 toegekend .

De nabestaanden van de oorlogsslachtoffers reageren hier op zeer positief

ONZE ZEVENDE HERDENKINGSREIS

- Het is begonnen met het plaatsen van het beeld "De Wanhoop van Meensel-Kiezezem", nu zeven jaar geleden. Na deze reis kwamen er weer aanvragen binnen en besloten we zolang er belangstelling was de reis te herhalen. Nu bij het zestigste herdenkingsjaar gingen we de eerste maal voor vier dagen. Dit is vooral gekomen door de belangstelling van de Duitse autoriteiten (Hamburg en Bremen) voor Meensel-Kiezezem en zijn oorlogsverleden.

Onze reis is geen traditionele reis. Alleen al het feit en de intentie om de verschrikkingsoorden te bezoeken is al een aparte vorm van herdenken. Daarom ook staat deze reis volledig in het teken van Meensel-Kiezezem '44.

- Na enkele stopplaatsen langs de autoweg kwamen we rond 17 uur in Hamburg , waar we vooreerst de school van Bullenhuserdamm bezochten. In deze school zijn twintig Joodse kinderen omgebracht met hun vier begeleiders. Ook 20 onbekende Russische krijgsgevangenen werden hier opgehangen. Onze vertrouwde gids Andreas Lappöhn, wel wat gehandicapt, begeleidde ons door de kelders en gangen van deze gruwelplaats . De Rozentuin , die als herinnering werd opgericht en waar we ook twee rozenstruiken hebben geplant, werd ook beandeld. De kinderen van Bullenhuserdamm zijn een begrip geworden voor al het leed dat kinderen wordt aangedaan tijdens de verschillende oorlogen.

- Daarna reden we naar het Ramada-hotel in Bergedorf. Na de installatie en een perfect avondmaal werd er o.a. in de bar nagepraat.

- Zaterdag was een volledige Neuengammedag. De plechtigheid aan ons beeld "De Wanhoop van Meensel-Kiezezem" werd gehouden in aanwezigheid van prominenten uit België en Duitsland. Enkele toespraken (o.a. voorzitter Guido Hendrickx , burgemeester Rudi Beeken) en gedichten (meter Chris Desaeve-Cleuren en peter Alfred Vansina van ons beeld) en de bloemenneerlegging waren deonderdelen ervan. Directeur Garbe sprak ook treffende woorden (vertaling elders in deze nieuwsbrief) en Gewestvoorzitter Dr Dauer hield een emotionele rede. Hij had het zeer moeilijk, ook omwille van het feit dat hij tijdens de oorlog weermachtssoldaat was in Hamburg. Zijn eerlijkheid siert hem en Boris Vicca (18jaar) had met hem achteraf een indringend en lang gesprek. Na deze ceremonie bezochten we eerst de herdenkingshalle waar we inzage kregen in documenten en de officiële archieven raadpleegden. We zochten de namen van

onze dorpsgenoten op de lange witte doeken op. 's Middags gingen we samen eten in "Am Deich" waar de vriendelijke gastvrouw de mensen uit Meensel-Kiezegem in de bus hartelijk kwam uitwuiwen. Bijna had chauffeur Paul ze meegevoerd.

Na de middag vertrok een groep naar Wöbbelin, aar in dit bijkamp van Neuengamme hun geliefden omkwamen.(zie verder de geschiedenis van Wöbbelin.) De anderen bezochten een deel van de oorspronkelijke plaats van het concentratiekamp (dat pas sinds vorig jaar werd vrijgemaakt) met dr Garbe als gids. Ook de appélplaats en garages (in de oorspronkelijke staat gerestaureerd) en ook eveneens de Klinkerwerke (steenmakerij), het museum , de haven (door gevangenen gegraven), het commandantenhuis en het museum werden bezocht.

- We besloten deze dag aan het voormalig crematorium waar het dodenappél werd gehouden door René Cauwbergs en Annemie Pasteyns. De reizigers van Wöbbelin vervoegden ons daar terug. Zij hadden ook een bewogen dag achter de rug . In Wöbbelin werdeb zij hartelijk ontvangen. Er werden bloemen neergelegd door burgemeester Beeken en hij hield er een ontroerende korte toespraak.

- Na het avondmaal in ons hotel gingen de meesten nog mee naar Hamburg: het nachtleven in deze bruisende havenstad is overbekend .

Op zondag na een korte vroege rondrit door Hamburg reden we (over de Kolenbrandersbrug) naar Bremen,Schützenhof.

Na het welkomswoord door Walter Reinhardt, voorzitter van de Bremense Schuttersgilde toespraken en inwijding

van de nieuwe gedenktafel met de namen van de slachtoffers van Meensel-Kiezegem die in Bremen omkwamen, door Mevrouw Karin Röpke, minister van Arbeid van de deelstaat Bremen.

Op deze plaat staat in drie talen:

" Dit paneel herinnert aan de onschuldige offers van de Belgische gemeente Meensel-Kiezegem. 61 van de 900 inwoners werden na 2 SS-razzia's op 1 en 11 augustus 1944 in het KZ. Neuengamme gedeporteerd. Op de A.G. Weser stierven 15 van hen als slachtoffer van de fascistische bewapeningswaanzin."

-Voor de grootste duikbootbunker ter wereld staat een pakkend monument "Vernietiging door arbeid". De U-Boot-Bunker is in handen van de Duitse Kriegsmarine. Met enige voorspraak konden wij dit enorme bouwwerk bezoeken. Nog eens enkele cijfers:

Hij is 426 m lang en van 67 tot 97 m breed. De buitenhoogte is 25 m en binnen is dat 18m. De fundamenteen zitten 13 m diep en zijn 12 m breed aan de bodem. De dikte der muren is 4,5 m en het dak varieert van 4,5 tot 7 m dik. De gevangenen die hem maakte (met o.a. enkelen van Meensel-Kiezegem -- Natens Prosper, Pittomvils Jozef en Petrus, Trompet Frans, Van Gilbergen Frans, Van Goidsenhoven Edward, Van Hellemont Guillaume, Vande Gaer Jozef en Boesmans Jozef) verwerkten 27.000 ton staal, 1.500.000 ton kiezel en zand en 4,4 miljoen zakken cement. Er hebben 35.000 gevangenen van de verschillende kampen aan geslaafd van begin oktober 1943 tot einde maart 1945.

-Nadien bezochten we een olietanker (gelegen in militair domein) waar de gevangenen mochten slapen. Deze tocht maakten we om duidelijk te stellen welke weg de uitgeputte werkers tweemaal daags moesten te voet afleggen.

Tijdens de terugreis naar Bremen verwijlden we op de plaats waar het kamp van Blumenthal gelegen was (hier kwamen om : De Bruyn Marcel 19-11-44, Bruers Theofiel (?) 16-12-44, Natens René28-12-44, Vande Gaer Herman 25-1-45, Hendrickx Richard 10-2-45 en Boesmans Jozef 2-4-45). Nu staat daar aan de Weser een herinneringsmonument- en park.

We verbleven in het Übersee-Ramadahotel en na het avondmaal konden we met professor Gaebelein het historisch pittoreske centrum van Bremen bekijken.

Op maandag worden we om 10 uur in het Bremense parlement verwacht door de voorzitter Christian Weber. Deze lichtte ons na een verwelcoming in over de werking van het Bremense parlement.

-Middageten in Parteon II en dan nog een bezoek aan het Österholzerkerkhof waar slachtoffers van ons dorp een gedenksteen hebben.

- De Bremense Antifascisten hielden er ons aan ook een bewerking van onze eigen film te bekijken. Zij maakten er een Duitse kopij van met een duurtijd van een halfuur. Het was een voortreffelijk werkstuk en zal in Duitsland vooral in de scholen te zien zijn.

(Gaebelein meldde ons dat op zondag 26 september deze film vertoond werd op een congres in Braunschweig en dat er heelwat lof voor regie en spel te horen was. Ook dachten velen dat het reële opnamen waren . Na enige tijd pas beseften ze dat het gespeelde fragmenten betrof. Dit is uiteraard ook een pluim op de hoed van de makers.)

Wie ontmoetten en wie ontving ons?

Bullenhuserdamm-Hamburg: Andreas Lappöhn - gids

Neuengamme: Dr Detlef Garbe - directeur KZ-Neuengamme

Karin Schawe - staflid KZ-Neuengamme- gids Wöbbelin

Siegfried Peiner, 1ste secretaris van de Belgische Ambassade in Berlijn

Dr. Klaus Dauer , president district Bergedorf (CDU)

Majoor Laurent, afgevaardigde militair attaché Hamburg

Schützenhof-Bremen: Prof Dr Reimond Gaebelein

Walter Reinhardt - voorzitter Bremense Schuttersgilde

*Karin Röpke - senatorin (minister) van arbeid,vrouwen, gezondheid, jeugd
en sociale zaken staat Bremen*

Michael Breidbach -voorzitter beheerraad Stahlwerke Bremen

Farge: Wulf Böcker- gids

Bremen: Christian Weber - president Burgerschaft (parlement) Bremen (SPD)

Toespraak bij het 60ste Herdenkingsjaar van de Deportatie uit Meensel-Kiezegem door Dr Detlef Garbe, directeur van de KZ-Gedenkstätte Neuengamme op 28 augustus 2004 ter gelegenheid van het bezoek van een 50-koppige afvaardiging uit Meensel-Kiezegem.(vertaling uit het Duits)

*Beste Heer Hendrickx
Zeer geachte heer Burgemeester Beeken,
Dames en heren,*

In naam van de KZ-Gedenkstätte Neuengamme begroet ik u allen hier zeer hartelijk op deze herdenking. De zoveelste maal reeds hebt u de weg van in de nabijheid van Brussel naar het Hamburgse landgebied ondernomen, om die mensen te gedenken, die door de deportatie uit de beide Belgische gemeenten Meensel en Kiezegem, waarvan we dit jaar de 60 ste verjaardag herdenken, hier in Neuengamme en de buitenkampen onder de SS-terreur de dood vonden.

Onder de 100.000 gevangenen van het KZ-Neuengamme, die uit meer dan 25 landen naar hier verslept werden, waren naast de uit politieke en racistische gronden vervolgd, naast de Weerstanders tegen de Duitse Bezettingsheerschappij, dezen die zich tegen opgelegde dwangarbeid afzetten, de Slachtoffers van vergeldingsmaatregelen een zeer grote groep. Internationaal bekend is de deportatie van tienduizenden, meest burgerbevolking, uit Warschau 1944 naar de concentratiekampen als represaille voor de opstand. Alleen circa 5000 van hen kwamen naar Neuengamme en de buitenkampen.

Wat tegelijkertijd in de beide Belgische gemeenten Meensel en Kiezegem gebeurde is vanzelfsprekend minder bekend. Toch voor de dorpsgemeenschap had het dezelfde verschrikkelijke consequenties als voor het met de aardbodem gelijkgemaakte Warschau. De getroffen waren onschuldige slachtoffers van de razzia's, die op 1 en 11 augustus door Duitse en Vlaamse SS-eenheden uitgevoerd werden. Weinigen van de gedeporteerden kenden de oorzaak van dat geweld en brutale akte: De SS nam de moord op een Belgische collaborateur als aanleiding om alle werkbekwame mannen te deporteren, 61 van hen naar hier, in het KZ-Neuengamme. Amper acht van hen overleefden.

Bij de vergeldingsmaatregelen van Meensel-Kiezegem in augustus 1944 viel meer dan elke tiende inwoner als slachtoffer. De herinnering aan dit gebeuren houdt de door bloedverwanten van de slachtoffers en huidige inwoners van Meensel-Kiezegem opgerichte "Stichting Meensel-Kiezegem '44" waakzaam. Bij de 20ste verjaardag van de gebeurtenissen werd aan de ingang van het plaatselijke kerkhof een herdenkingskapel opgericht, in 1984 een paneel ter herinnering aan de overlevenden van de concentratiekampen aangebracht en een urne met aarde uit Neuengamme opgesteld.

De geschiedenisbewerking en de informatie van de jeugd waren verdere toegewijde activiteiten, zoals ook de heruitgave van een omvangrijke dokumentatie en de produktie van een in 1997 vervaardigde film. Sindsdien vindt jaarlijks een reis plaats naar Neuengamme en naar de begraafplaatsen van de slachtoffers.

De KZ-Herdenkingsplaats Neuengamme waardeert die talrijke, de geschiedenisbewerking dienende activiteiten van de "Stichting Meensel-Kiezegem '44" zeer; wij houden dat in 1998 door u ingehuldigde, indrukwekkende beeld "De Wanhoop" van May Claerhout in ere en zijn vol waardering over hoe in Meensel-Kiezegem aan die tragische gebeurtenissen herinnerd wordt. Dat door u in het wonderbare gerestaureerde burgershuis Huize Hageland in Tielt-Winge gecreëerde Museum van de Vrede, "Het Vredesmuseum", is een treffend voorbeeld van regionale

geschiedenisoverbrenging. De opening van de blijvende tentoonstelling, die de gebeurtenissen in de streek in augustus 1944 en het verdere lot van de naar Neuengamme gedeporteerden omvangrijk uitbeeldt, in november 2000 en de de grote belangstelling van de bevolking van uw gemeente zal ik nooit vergeten.

Bij mijn dank mag ik onze vereerde vriend Oktaaf Duerinckx niet ongenoemd laten, die nu sinds vele jaren de contacten tussen de Gedenkstätte en de Stichting verzorgd. Ook een bijzondere groet geldt zijn broer Freddy, die op hetzelfde moment geboren werd, als zijn kort voor Kerstmis 1944 hier gestorven vader, naar Neuengamme gedeporteerd werd. Daar zijn verjaardag met de deportatietijd samenvalt, vierde hij drie dagen geleden zijn 60ste verjaardag.

Wij hopen op een verdere intensivering van onze samenwerking en nog vele reizen van de "Stichting Meensel-Kiezegem '44".

Ik dank u voor uw aandacht.

Enkele mailreacties na onze zevende herdenkingsreis en de bijdragen bij de bevrijdingsherdenking op het stadhuis en in het cultureel centrum van Diest.

Van: "Marianne De Mol"

Aan: <octaaf.duerinckx

Onderwerp: 27 - 30/8/2004

Datum: maandag 30 augustus 2004 11:53

Octaaf,

Bedankt aan het Bestuur en aan jou en René in het bijzonder voor de feilloze organisatie van de 4-daagse reis naar Duitsland. Ik heb spijt dat ik de maandag er niet meer bij was. Het moet wel een belevenis geweest zijn om op het stadhuis van Bremen ontvangen te worden.

Het was voor velen van ons een zeer emotionele reis die ik nog lang zal blijven herinneren.

Groeten en tot de volgende keer.

Marianne

Van: "Evrard"

Aan: "'Oktaaf & Jacqueline'"

Onderwerp: RE: Wöbbelin

Datum: woensdag 1 september 2004 10:46

Beste vrienden,

Bedankt voor de mail Wöbbelin.

Nogmaals, want je hebt het niet graag maar toch, een dikke bedankt en proficiat aan allen, die er maar toch iets mee te maken zouden kunnen hebben of gehad hebben en dat geldt eveneens voor de mede reizigers. Persoonlijk denk ik hier aan de kans die onze Pa heeft gehad om dit te kunnen meemaken. Wanneer hij (moe) terug in zijn eigen bed lag (maandag middernacht) en voor ik vertrok hoorde ik hem zeggen: "allé na zen ich toch wel is geweestze wo onze Pa gestorven es". Betere woorden als dank zijn voor mij niet nodig. Tot klappes, Evrard.

Van: "Ina Stabergh"

Aan: "Oktaaf Duerinckx"

Onderwerp: Een aanslag op de toekomst

Datum: maandag 6 september 2004 13:18

Vandaag gelezen in de krant:

Onder de titel 'Een aanslag op de toekomst' bracht Luc Vanderkelen (hoofdredacteur HLN) in de krant van zaterdag 4 september (op pagina 2) een opiniestuk over het drama in Rusland. In een bepaalde passage schrijft hij: "Maar de aanval op de school was meer dan een gijzeling. Het was een aanslag op de toekomst, een terreurdaad tegen een hele samenleving. Die gemeenschap is door massamoordenaars vernietigd, niet door president Poetin of wie ook. Want geen politiek conflict, geen oorlog, rechtvaardigt dit. Het is een trauma dat even lang in het geheugen van de mensen zal blijven als het drama van Meensel-Kiezegem, nu 60 jaar geleden, is gegrift gebleven in de ziel van de slachtoffers..." Einde citaat.

Beste groeten,
Ina en Freddy

Van: "Ina Stabergh"

Aan: "Oktaaf Duerinckx"

Onderwerp: Bedankt!

Datum: maandag 6 september 2004 10:25

De Literaire Kring Apollo wil zijn welgemeende dank en gelukwensen overmaken voor de organisatie rond de 60-jarige herdenking van de dramatische gebeurtenissen in Meensel-Kiezegem.

De uitstekend georganiseerde herdenkingsreis naar Neuengamme, de bijdrage aan de bevrijdingsfeesten in het stadhuis te Diest op 4 september en de lezing in het Cultureel Centrum Begijnhof-Diest op 5 september, hebben de 'Stichting M.K.'44' nog meer bekendheid en respectvolle waardering gegeven. Op een serene manier werden slachtoffers herdacht en werd hulde gebracht aan de nabestaanden.

Onze dank aan het voltallige bestuur van de Stichting en het St. Mattheuskoor van Meensel-Kiezegem.

Op onze steun en medewerking kan u alvast blijven rekenen!

Namens de Literaire Kring Apollo

Ina Stabergh (voorzitter)

Uit de website van Ina Stabergh "ina.stabergh@skynet.be"

*25 gedichten van **Ina Stabergh** over het concentratiekamp Neuengamme (in 2003 gepubliceerd door de 'Stichting Meensel-Kiezegem '44') werden in februari 2004 in het Duits vertaald door Professor **Raimund Gaebelin**. De bundel kreeg als titel 'ICH KAM ZURUCK'. Het gelijknamige gedicht uit deze bundel werd gepubliceerd in **Der Bremer Antifaschist** (juli 2004). Voor meer info zie: <http://www.vvn-bda.de/bremen>*

'IK KWAM TERUG' – gedichten, geschreven na een bezoek aan het concentratiekamp van Neuengamme (Ina Stabergh: gedichten en Marc Cauwbergs (foto's). Een uitgave van 'Stichting Meensel-Kiezegem '44' (2003).

*Tijdens een vierdaagse reis naar het concentratiekamp Neuengamme werden, tijdens de plechtigheden op verscheidene plaatsen, gedichten uit de thematische bundel '**Neuengamme-Ik kwam terug**' gelezen in het Nederlands en het Duits. Uit bovenvernoemde bundel verschijnt een gedicht in het **Neuengamme-Bulletin** (oktober 2004) van de Vriendenkring Neuengamme-Nederland. Ook in het boek (in voorbereiding) wordt een gedicht opgenomen. Ook over de*

dramatische gebeurtenissen in **Meensel-Kiezegem** geeft Ina Stabergh **lezingen** o.a. in scholen en bibliotheken. Dit doet ze aan de hand van getuigenissen, gedichten, film-en fotomateriaal. Deze lezingen kunnen, na telefonische of schriftelijke afspraak met de auteur (013/33 39 94 – Koningsbos 18, te 3460 Bekkevoort), worden gesubsidieerd door het Vlaams Fonds voor de Letteren.

Op **zondag 17 oktober 2004** (Bibliotheekweek) is **Ina Stabergh**, samen met schrijver en acteur **Marcel Van Passel** te gast tijdens een **'Literair ontbijt'** (van 10 uur tot 12.00 uur) in het **Gemeenschapscentrum 'De Maere'**, Leuvensesteenweg 187 te 3390 Tielt-Winge. Zij zullen voornamelijk de nadruk leggen op recent verschenen werk. Een unieke gelegenheid om deze twee auteurs te ontmoeten en gesigioneerde boeken te bekomen aan een voordelige prijs. Beide auteurs worden ingeleid door **Oktaaf Duerinckx**. Graag vooraf een seintje naar **Kathleen Dubois** (hoofdbibliothecaris Tielt-Winge, tel: 016/63 24 24). Op **zaterdag 23 oktober 2004** om **15.00 uur** geeft Ina Stabergh een lezing over haar recent verschenen werk in de beschermde **Art-Nouveau WINTERTUIN** (school van de zusters Ursulinen – Bosstraat 9 te 2861 O.L.Vr.Waver). Ook hier is er een inleiding van **Oktaaf Duerinckx**. Na de lezing wordt een drankje aangeboden en kunt u een bezoek brengen aan de Wintertuin.

Na de zevende reis naar Neuengamme verscheen in "Het Nieuwsblad van 4 september een groot artikel van Fernand Goyens waarin o.a. enkele getuigenissen werden genoteerd van medereizigers.

René Cauwbergs: "Emotieel zeer zwaar"-Onze eerste reis nu zeven jaar geleden naar Neuengamme, was een heuse zoektocht. Nu kunnen we rekenen op de volle medewerking in Duitsland en onderhouden we wederzijds de beste contacten. Een reis als deze brengt klaarheid over het leven en de dood van de mensen die gedeporteerd werden. Voor mij en heel veel mensen uit Meensel-Kiezegem, is een reis naar de kampen, waar ouders, broers of verwanten omkwamen, zo emotioneel dat men het moeilijk aankan. Ook wie niet rechtsstreeks betrokken was laat zijn tranen de vrije loop wanneer men de uitroeiingskampen bezoekt.

Davy Ickx: "Bagage voor gidsbeurten"- Al wat ik de bezoekers kon vertellen tijdens mijn gidsbeurten in Meensel-Kiezegem, was hetgeen ik uit boekjes haalde of links en rechts hoorde vertellen. Ik ben nog veel te jong om te kunnen getuigen van het oorlogsleed en ik heb, bij mijn weten niemand uit de familie, die het slachtoffer werd van de razzia's te Meensel en Kiezegem. Mijn eerste reis naar Neuengamme was een ervaring op zich, toch zo anders dan ik mij had voorgesteld. Zelf verzamelde ik heel wat informatie over de oorlogsgeschiedenis en las ik het "Boek der Kampen". Na de reis begrijp ik de situatie en de geschiedenis heel wat beter. Mijn interesse voor de oorlogsgebeurtenissen dateert al van uit mijn schooltijd. Als ik een nieuwe kans krijg ga ik de volgende keer zeker opnieuw mee want er blijven vraagtekens.

Georgette Lowies: " Ik ben nu veel geruster"- Ik heb er nog geen minuut spijt van gehad dat ik meegang naar Neuengamme. In het verleden was er altijd wel een reden om af te haken. Volgend jaar werd volgend jaar en zo ging dat verder. Nu ik de vernietigingskampen gezien heb weet ik tenminste waar mijn vader Emiel Lowies zijn laatste dagen in Duitsland doorbracht. Ik zag in welke erbarmelijke en ellendige leefomstandigheden hij terecht kwam. Ik durfde in elk geval bekennen dat ik na meer dan zestig jaar een stuk rustiger geworden ben, al zijn de beelden en herinneringen nog zo hard. Een reis zoals deze is bijna een must om op de vragen, die men zich zo lang stelt, een antwoord te krijgen. Als de kans zich voordoet ga ik de volgende keer zeker opnieuw mee, aldus Lowies.

Evrard Van Goidsenhoven: "Grootvader stierf in Wöbbelin"- Zeven jaar geleden bezocht ik in mijn eentje verschillende concentratiekampen in Duitsland. Ook Wöbbelin, ruim honderd kilometer van Neuengamme in de richting Polen, was daarbij. Niemand kon mij aanwijzingen geven over de plaats van het kamp. Ik zocht en vond de plaats waar mijn grootvader Evrard Van Goidsenhoven tewerkgesteld werd en waar hij ook is gestorven. Hij werd destijds overgeplaatst vanuit Neuengamme. Hij was metselaar en in Wöbbelin moest een nieuw vernietigingskamp worden gebouwd. Dit jaar kon ik, samen met de Stichting Meensel-Kiezegem '44, Wöbbelin opnieuw bezoeken samen met een aantal familieleden en mijn negentigjarige vader Frans. Ook hij had het emotioneel moeilijk op de plaats waar zijn eigen vader werkte en stierf.

Onze zevende reis naar Neuengamme maakte op Ingrid Hendrickx een onuitwisbare indruk. Zij schreef haar bedenkingen neer op enkele bladzijden. Wij geven hier de verkorte essentie weer van haar boeiend verslag en de indruk die de verschillende belevenissen en ontmoetingen op haar hebben gemaakt.

1 September 2004

Voor de zevende maal naar Neuengamme. Dit is een speciale reis, want 60 jaren zijn reeds voorbij "gevlogen".

Voor sommige medereizigers wordt het nu, 60 jaar later, pas voelbaar wat hun geliefden meegemaakt hebben. We kunnen gissen, elk voor onszelf, elk voor onze geliefden. Maar tegelijkertijd weten we, als groep, dat zij allen, een nog grotere groep, brutale, mensonwaardige "dingen" hebben moeten ondergaan: elke dag angst, elke dag pijn, elke dag wanhoop, elke dag psychologische en lichamelijke aftakeling, niet weten wanneer het zou eindigen, of je het einde wel zou zien. Vanaf begin November '44, na 3 maanden in mensonterende omstandigheden leven, niet werken, maar slaven in een steenfabriek, je lichaam en laatste wilskracht, je laatste druppel energie inzetten in de economie van een land dat jou en jouw land van zijn vrijheid beroofd heeft, moet de wanhoop met de dag gegroeid zijn. De groep gevangenen verliest dan z'n eerste tochtgenoot. Een eerste mijlpaal voor onze gevangenen. Voor hen geen weg terug.

Van dan af moet het voor de gevangenen van kwaad naar erger gegaan zijn. Het splitsen van de tochtgenoten, elk naar een ander "slavenkamp", hoop misschien dat ze daar beter "werk" krijgen. De groepjes worden steeds kleiner, de wanhoop groter. De overblijvende 9000 uit Neuengamme moesten eind april '45 de massaopruiming meemaken, te voet of op transport naar de haven van Lübeck. De Engelse piloten kregen op 3 mei 1945 's morgens de verkeerde instructies en de rampschepen werden door hen gebombardeerd. 8000 kwamen in de Lubeckerbucht om op 5 mei, drie dagen voor de wapenstilstand.

Bij elke officiële plechtigheid, op de steeds weer ontroerende tonen van het Belgisch volkslied, op weer een andere plek, waar weer andere namen afgeroepen worden, wordt het duidelijk dat Neuengamme de kern is van een enorme olievlek van georganiseerde gruwel, die zich uitbreidt van Hamburg naar Bremen.

We proberen het waarom te begrijpen. Maar het gaat ons menselijk begrip te boven. Wat Guido en Octaaf, aan onze kant, en Raymond en Detlef aan Duitse kant, ons wel leren, is waarom we het niet mogen vergeten. Dat begrijpen we wél.

Dank zij hun overtuiging, drijvende kracht en complementaire talenten die ze de laatste tien jaar ingezet hebben, kunnen we, in steeds groter getale, door ons medeleven, de zielen van onze overledenen eindelijk helpen het leed en de pijn te verzachten, en diegenen van ons die voor het eerst ter plaatse geconfronteerd worden met de waanzin, het verleden helpen aanvaarden.

Het is écht geen toeval dat zeven jaar lang, de zon steeds bij ons is op cruciale momenten, ons 's morgens begroet bij onze afreis naar de eerbetuigingen, alsof die zielen de wolken verder drijven, alsof ze ons ter plekke met een warme haag van stralen verwelkomen, en danken voor onze edele bedoelingen, ons eigen leed verzachtend. Het is écht geen toeval dat we met z'n allen, als afsluiter van de reis, een dubbele regenboog mogen aanschouwen vanuit de bus, een teken van hoop en afscheid (ik hoor dat dit nog 'es gebeurd is tijdens de 5de reis). Ze waren bij ons. "Laat het nu maar even rusten", zeggen de zielen, "jullie hebben het goed gedaan". We zijn ginder op bezoek geweest bij onze doden. Bij thuiskomst slagen we een zucht van verlichting, terug thuis in ons comfort, de emotionele schok van het voor het eerst aanschouwen van hectaren gruwelgrond, zonder zichtbaar, maar wel voelbaar bewijs, is voorbij. Nu komt er heling. Men zegge het voort...

Maar we zijn ook op bezoek geweest in de politieke wereld. In Neuengamme kregen we het gezelschap van Mr. Siegfried Peinen, Eerste Sekretaris van de Belgische Ambassade te Berlijn, Mr. Klaus Dauer, President District Bergerdorf, Majoor Bart Laurent, Führungsakademie der Bundeswehr en Mr. Detlef Garbe, Directeur KZ Neuengamme. In Bremen, in Schützenhof, hebben Mevr. Karin Röpke, Senatorin van Arbeid, Vrouwen, Gezondheid, Jeugd en Sociale Zaken en Mr. Michaël Breitbach, Voorzitter van de Beheerraad Stahlwerke Bremen, en Mr. Walter Reinhardt, Voorzitter van de Schuttersgilde en Mr. Raymond Gaebelein, Landesverband der VVN/Bund der Antifascisten Bremen, ons vervoegd om met ons eer te betuigen, en het verleden aan te klagen.

Nog meer verwondering als de deuren van het Bremen's parlamentsgebouw open gaan en we onthaald worden door Mr. Christian Weber, in een stijlvol modern gebouw dat, begin jaren '60 gebouwd, symbool stond voor een nieuw politiek begin in de stadskern van Bremen, omringd door zoveel mooie, historische gebouwen, getuigen van het verleden.

Voor dit alles moeten we de Stichting danken, dat zij met hun grenzeloze, onophoudelijke persoonlijke inzet, ons de kans geven, als we dat willen, als "medemens" te groeien, en te ervaren wat "onmens" is. We zoeken niet per se naar schuldenaars, er is niet één schuldenaar, maar velen, verbonden door de keten van Hitler's ideologische visie. Het verleden is een moeilijk te ontwarren puzzel, na 60 jaar zeker. We zoeken dan maar een les voor de toekomst. Onze blik op de wereld, het kwaad dat overal de kop kan opsteken, is verruimd. Ergens in de wereld herhaalt dit onrecht zich vandaag en morgen nog.

Eén vraag brandt op mijn tong, mijn zoon Jorma, op wie ik trots ben dat hij met z'n luttele 12 jaar voor de derde maal naar Neuengamme wil gaan. Ik wil hem vragen "Wat als het opnieuw gebeurt? Ga je ook verliefd worden op het teken van de bliksem? Word je in plaats van socialist misschien nationaal-socialist? Fascist? Wat betekent het woord nationaal-socialist nog als je eigenlijk een wereldrijk van uniformen en laarzen wil stichten? Ga je het uniform der onverdraagzaamheid bewonderen? Ook als er geen hart in dat lijf zit?" Als hij dan ja zegt, ben ik bang dat hij niet weet waarom hij op deze aarde is.

"Van Duitsers niets gezegd" zegt mijn 94-jarige grootmoeder vandaag nog steeds... Volgens Tony Van Dijck waren Duitsers te laks, "ze deden niets". Wat moesten en kwamen ze dan doen in

een vreemd land? Bij mijn grootmoeder aan huis heeft een Duitser plichtsbewust geen aanhouding bevolen omdat de radio niet "op een Engelse post" stond, alhoewel een SS-er mordicus beweerde dat dit wel zo was. Zo werden, volgens Marcel Loddewijckx in de film, zelfs mensenlevens gered door Duitse bewakers in Neuengamme. Dat kan niet gezegd worden van onze collaborateurs die zich vereenzelvigden met de ideologie van de Führer.

Uiterlijk machtsvertoon kan niet op tegen échte kracht die leeft in mensen die, ondanks alle machtsinvloeden vrij blijven denken, maar vooral verantwoordelijk denken. Eendracht maakt macht, en écht krachtvertoon is wat de Stichting en de medereizigers nu laten zien hebben. De kracht de confrontatie moedig aan te gaan, samen met diegenen die voor het oog van de hele wereld, de schuld van hun natie hiervoor aanklagen, en zweren voortaan naar vrijheid te streven, het verleden met ons te helpen helen, en de toekomst van onze kinderen, zoals onze burgemeester het zo goed verwoord heeft, voor zijn Axel en Raymond, die nu nog onwetend over de met bloed besmette grond meeliepen, van onschuldige bewegingsvrijheid genietend, te vrijwaren.

Dank aan onze gidsen, Mr. Andreas Lappöhn in Büllenhuserdamm, Mevr. Karin Schawe in Neuengamme en Mr. Wulf Böcker in Farge die ons bij ons bezoek begeleidden.

Dank aan het college van burgemeester en schepenen, Mr. Rudi Beeken, Mevr. Chris Desaever-Cleuver, Mr. Paul Delimon, en gemeenteraadslid Mevr. Marianne De Mol voor de officiële vertegenwoordiging bij hun verschillende bloemenhuldes.

Dank aan Ina Stabergh voor de mooie gedichten die altijd weer onze emoties doen heropleven.

Dank aan Prof. Gaebelien, die ervoor zorgt, samen met de moedige anti-fascistinnen en anti-fascisten, dat dit thema in Duitsland niet mag vergeten worden, in het land zelf dat de daders leverde, en dat vooral de Duitse jeugd vanaf nu de juiste invloeden moet krijgen. Wij kunnen de geschiedenis voor hen in een ander, breder perspectief plaatsen. Een verkorte, Duitstalig gesproken versie van onze film met de getuigenissen wordt hier ingezet als educatief materiaal in de strijd tegen fascisme. Het is zo dat wij hen helpen de gehoopte doofpotoperatie, die door neo-nazis in het Westen geminimaliseerd wordt, massaal kunnen doen mislukken, en mettertijd meer bewustzijn rond ons kunnen creëren, voor wie het zien wil.

*Dank aan Guido, Octaaf, René, de drie Fonsen, Betty en Rudy. Het zijn zij die van bij het begin trouw bleven aan "hun" bedevaart.
Ingrid Hendrickx*

"GRAFFITI OP EREPERK KWETSEN DE GEVOELEN" blokletterde de krant op 18 september. Er waren vlaggen gestolen en opschriften met spuitbussen aangebracht.

Deze grafschennis schokt en maakt ons duidelijk dat er nog steeds personen zijn die het respect niet kunnen opbrengen voor overledenen die gezorgd hebben dat zij nu in een vrij land leven en van een ongekende welvaart genieten.

Wij geven hier ook de commentaren weer van burgemeester Beeken en voorzitter Hendrickx.

Rudi Beeken: *"Ze pakken lukraak een zerk"* Burgemeester Beeken liet de arbeiders nagaan of alles in orde was voor de ontvangst van het Nederlandse gezelschap (een fakkelloop Weert (NL)-Brussel- Weert) . Ze brachten het nieuws van de vandalenstreken.

"Ik kookte van woede toen ik hoorde dat vandalen, beschadigingen aanbrachten op en aan het ere-kerkhof van Meensel-Kiezegem. Dat de vlaggen verdwenen is op zichzelf al onbegrijpelijk en af te keuren. Wanneer men zich daarbij dan nog waagt aan grafschennis dan is er dat voor mij teveel aan. We doen er vanuit de gemeente alles aan om de gedenkplaatsen voor het oorlogsverleden te onderhouden. Wanneer we dan dergelijk vandalisme zien moeten we ons echt vragen beginnen te stellen. We moeten volgens mij niets speciaals zoeken achter het met verf bewerken van de grafsteen van J. Bastijns, één van de vele oorlogsslachtoffers van de augustusdagen 1944. Vermoedelijk hebben de vandalen lukraak de eerste steen die ze tegenkwamen aangepakt met het bekende gevolg. We zullen de beschadigingen zo snel mogelijk proberen weg te werken.

Guido Hendrickx: *"Geen respect voor oorlogsleed"* Guido Hendrickx is voorzitter van de Stichting Meensel-Kiezegem '44. Die gedenkt de deportaties van 1944. Hij kwam ter plaatse om zich van de toestand te vergewissen. De vandalenstreken maken hem ziek.

"Dergelijke vormen van vandalisme tonen nog maar eens dat men voor de nazorg na het leed van de oorlog geen respect meer kan opbrengen. We mogen er toch van uitgaan dat iedereen, de jeugd inbegrepen, in Meensel-Kiezegem toch oorlogsgeschiedenis kent. Toen we een paar weken gelden in het Duitse Neuengamme de inspanningen en het respect van de bevolking voor de oorlogsslachtoffers zagen acht men het bijna niet mogelijk dat dergelijk vandalisme hier kan bestaan. Net zestig jaar geleden bij de bevrijding, keken we hier omhoog naar de ontelbare vliegtuigen op weg naar Nederland. Vandaag staan we met gebogen hoofd te staren naar besmeurde graven en bekladde muren. Hoe is zoiets mogelijk?"

Naar aanleiding van de vernieling op het erekerkhof te Meensel zond Professor Gaebelain ons volgende brief (vertaling uit het Duits)

Zeer geëerde dames en heren, lieve vrienden,

Ontzet hebben wij de besmeuring van de graven, de kerkhofkapel en herdenkingsplaat op het erekerkhof voor de slachtoffers van de deportatie vernomen. Dat komt op een ogenblik, waarin de aandacht van de openbaarheid voor die noodlottige gebeurtenissen van zestig jaar geleden zeer indringend is. Ook wanneer het een daad van jongeren zou zijn, die eenvoudigweg hier niet over nadenken, wat het bij de nabestaanden en verwanten losmaakt, toch dwingt het ons, opnieuw over de vormen van openbaarmaken na te denken.

Wanneer bij hen de gebeurtenissen van zestig jaar geleden emotioneel alleen maar onverschilligheid teweeg brengt, dan moeten wij over ons eigen verzuim nadenken. Hier in dit land, het land van de aanstichter, de daders, beleven wij, zoals vijftien jaar na het mislukken van een poging, een antifascistisch-democratisch beginsel in werkelijkheid om te zetten, opnieuw dat

jonge mensen de bruine rattenvangers nalopen.

Wij moeten proberen hen te bereiken. Daarom moeten wij voor alles hun bronnen droog leggen, waardoor zij het gif van de tweedracht, de valse trouw, de vermeende superioriteit over anderen pas uitroeien kunnen. Wellicht helpt uw film om tot bezinning te komen, wellicht moeten wij ernstig de idee van een jongerenuitwisseling aangaan.

Met antifascistische groeten

Raimond Gaebelein

Landvoorzitter VVN

Wat komt er nog?

14 oktober 2004: *Wandeling door Meensel-Kiezezem van de Hagelandse Globetrotters. De "Stichting Meensel-Kiezezem '44" verleent hieraan weer haar medewerking met een tentoonstelling over de laatste reis en cartoons tijdens de oorlogsjaren. Vertrek, aankomst en tentoonstelling in het Ontmoetingscentrum te Meensel-Kiezezem. Ook werd medegedeeld dat op die dag het informatiecentrum van de N.C.Politieke Gevangenen geopend is.*

17 oktober 2004: *Ina Staberghs' nieuwste boek "Slippers op de trap" en de dichtbundels "De Nacht" en "Sprookjesleven" worden tijdens een literair ontbijt voorgesteld door Oktaaf Duerinckx in De Maere te Sint-Joris-Winge om 10 uur.*

22 oktober 2004: *De film "Meensel-Kiezezem'44" wordt vertoond voor de oud-scouts van Leuven met inleiding en nabespreking van Oktaaf Duerinckx.*

11 november 2004: *Het Sint-Mattheuskoor zingt oorlogsliederen in "De Maere" om 11u30 ter gelegenheid van de inhuldiging van een herdenkingsplaat die later gezet wordt aan het huis in Meensel waar in 1944 een vliegtuig viel en twee inwonsters omkwamen, nl Maria Natens en Melanie Wittemans. Na twee succesvolle optredens in Diest treden ze nu op in de Vivaldizaal met accordeonbegeleiding van Guido Hendrickx en onder leiding van Gustaaf Duerinckx.*

En in 2005:

*Onze reis naar Neuengamme , de achtste al, gaat deze maal uitzonderlijk door in de maand mei. Het is op **4 mei 1945** dat het kamp van Neuengamme "bevrijd" werd. Onze goede vriend en voorzitter van de vriendenkring van Neuengamme, Victor Malbecq, vroeg ons of we voor deze gelegenheid niet mee zouden doen met de internationale viering in Neuengamme. We zijn daar op ingegaan en zijn dus van plan om **op maandag 2 mei 2005** te vertrekken om zo op **4 mei** deze unieke herdenking mee te maken. Wij vragen dan aan al onze lezers van familie, vrienden en kennissen hiervan op de hoogte te brengen. Geïnteresseerden verwittigen dan zo snel mogelijk René Cauwbergs(zie gegevens op de laatste blz) want de hotels in de omgeving zullen snel volzet zijn. Mogelijk komen we weer terug via Bergen-Belsen op **5 mei** (O.H.Hemelvaart).*

8 mei 2005: *Vanuit de stad Diest kregen we nu reeds een aanvraag om op bevrijdingsdag de film "Meensel-Kiezezem '44" te komen draaien.*

Fouten bij foto's: *Attente lezers merkten op de retrofoto's enkele verkeerde namen op. Bij de voetbalploeg van Sporting Meensel werd verkeerdelijk Evrard Bruers vermeld , waar het zijn broer Isidoor Bruers moest zijn. Op d communiefoto uit de twaalfde brief zou Bruers ook verkeerd zijn en vervangen worden door Gaston Devroye.*

Normandië: *We hebben ook de intentie van in 2005 , eind juli nog eens een vierdaagse groepsreis naar Normandië te organiseren. Na de geslaagde tocht in 2003 waren er al enkele aanvragen. Indien er voldoende belangstelling is kan dit evenement herhaald worden. Wij wachten dus op geïnteresseerden om met deze organisatie te starten.*

Inlichtingen en vragen bij:

Guido Hendrickx , Binkomststraat , 56 3391 Meensel-Kiezezem Tel 016/487878

René Cauwbergs, Glabbeekse steenweg ,93 3390 St Joris Winge Tel 016/632460

Alfons Craeninckx, Heuvelstraat, 17, 3390 O.L.Vr. Tielt Tel 016/634757

Oktaaf Duerinckx, Karekietenlaan, 30 3010 Kessel-Lo Tel 016/355232

Rudi Peeters, Kerkstraat, 85 3391 Meensel-Kiezezem Tel 016/635826 GSM 0496/259792

Alfons Vuchelen, Henri Dotremontstraat, 6 3320 Hoegaarden Tel 016/634955 GSM 0479/259792

Betty Vuchelen, Stoopkensstraat, 110 3320 Hoegaarden Tel 016/767936

Ons helpen kan via rekeningnummer 149-0567841-75 "Stichting Meensel-Kiezezem '44"

(Alvast bedanken we de milde helpers die reeds storting deden, het was soms verbazend hoeveel euro's er werden overgemaakt. Met deze bijdragen zullen we kortelings wel het einde van de tunnel zien en verder kunnen werken aan museum en evenementen allerhande. Hartelijk dank.)

De volledige groep die een beklivende zevende reis naar Neuengamme meemaakte bij het beeld "De wanhoop van Meensel-Kiezezem"

Deze Nieuwsbrief werd geprint bij :

Proline Systems

www.proline-systems.be – 016/63.94.40

Halensebaan 145 – 3390 Tielt-Winge